

כתם שמש על הקיר
יהושע גרוסברד / עידית לבבי גבאי

הגלריה בקיבוץ לוחמי הגטאות
תשס"ח 2008

כתם שמש על הקיר יהושע גרוסברד / עידית לבבי גבאי

28.6.08 - 3.5.08

אוצרת התערוכה: נעה מלמד

קטלוג
יזומה והפקה: מירה (גרוסברד) ברון, עידית לבבי גבאי, נעה מלמד
עיצוב והפקת דפוס: יסמין שלן
צילום: ורהפטיג ונציאן בע"מ, עידית לבבי גבאי
תרגום לאנגלית: תמליל שגב בע"מ, אורלי סלע

@ כל הזכויות שמורות לעידית לבבי גבאי, לאוסף גרוסברד ולמירה (גרוסברד) ברון

הקטלוג הופק בסיוע הרשות למחקר ולהערכה, המכללה האקדמית לחינוך - אורנים

כל המידות בקטלוג נתונות בסנטימטרים

"גלבישך שלמת בטון ומלט"

פרויקט משותף לגלריות הקיבוציות
60 שנה לישראל

הגלריה בקיבוץ לוחמי הגטאות
מנהלת: מיכל הורוביץ

שישים למדינה, עשרים וחמש לגלריה בקיבוץ לוחמי הגטאות

ב-1983, תשל"ח, יזם והקים את הגלריה אבי הורביץ ז"ל. בעשר השנים הראשונות אצר בה במסירות ובאהבה, בתמיכתו של האמן משה קופפרמן ז"ל, תערוכות ממיטב האמנות הישראלית. המשיכו את הרצף נעה מלמד וטובה הורדי. בשנתיים האחרונות אוצר הגלריה הוא האמן יורי כץ.

אבי הדביק באהבתו לאמנות ולגלריה את חברי הקיבוץ וגם אותי - רעייתי, ובני ביתו, סחף אחריו. לאורך שנות פעילותו, ליוויתי אותו באירוח ובמפגשים עם האמנים, בביקורים בסטודיות ובארגון התערוכות. עם חלק גדול מהאמנים נוצרה הערכה הדדית וקשרים מתמשכים לאורך השנים ואחדים מהם אף הציגו יותר מפעם אחת בגלריה. בין האמנים הללו נמנים גם יהושע גרוסברד ז"ל ועידית לבבי גבאי תבדל"א.

עם ששים שנה למדינה, במסגרת הפרוייקט המשותף לכלל הגלריות הקיבוציות - "נלבישך שלמת בטון ומלט", מצאנו לנכון להפגיש אמנים בני דורות שונים שהציגו בגלריה ואשר תכני עבודתם קשורים בנושא הבית והשייכות. ביקשנו לזמן אותם - את יצירתם, למפגש משותף מתוך הערכה לעבודתם האמנותית, היחודית והאינטימית.

כאן המקום להודות לנעה מלמד אוצרת תערוכה זו ולכל אותם אנשים יקרים שבזכות רצונם הטוב, מעורבותם ותמיכתם, אנו ממשיכים לשמור על רצף פעילות תרבותית כה חשובה בגלריה כמקום מפגש של הקהל המקומי עם אמנות ישראלית איכותית ועדכנית.

מיכל הורביץ
מנהלת הגלריה

כתם שמש על הקיר

נעה מלמד

בית

תערוכה זו, המתקיימת בחלל הקטן והאינטימי של הגלריה בקיבוץ לוחמי הגטאות, מפגישה את יצירותיהם של יהושע גרוסברד ועידית לבבי גבאי ומזמנת לצופה מבט מקרוב באפשרות של הבניית קו והד מקשר, בין-זורי, באמנות ישראלית. יהושע גרוסברד ז"ל נולד ב 1900 בסרוצק בפולין, עלה לארץ בשנת 1939 והתיישב בחיפה. עידית לבבי גבאי נולדה בשנת 1953 בקיבוץ מרחביה שבעמק יזרעאל וכיום היא יוצרת ומתגוררת בקרית טבעון. מרחב החיים, הסביבה, הבית והביתיות מפעילים את שניהם ומופעלים באופנים שונים ביצירתם.

יצירתו של גרוסברד מבוססת על מסורת ציורית מערבית בה ניתן לראייה, להסתכלות במציאות הגלויה ולתגובה אליה מקום מכריע. גרוסברד, שחי ויצר בחיפה, מתאר את סמטאותיה ושכונותיה.

בין אם זה ואדי סאליב, חצר בעיר התחתית או ואדי ניסנס, אין בציור זכר ללכלוך ולהזנחה הנלווים בוודאי לחצרות הבתים. הוא בורא מקום נקי מסממני הזמן. זהו מרחב טהור, שלו ומוגן. הבית, החצר, העץ והשמים עטופים בחלל המכנס אותם אל תוכו. אין כאן הצהרה ציונית תעמולתית כובשת כי אם פעולה המצביעה על יופיו של הקיים ועל זכותו להתקיים בכבוד.

יצירתה של עידית לבבי גבאי מתהווה בתוך הקשר אמנותי שאינו מבוסס עוד על הראייה והמבט הישיר כי אם על מחזות של תודעה, רגש, זיכרון ומחשבה. החלל בציוריה פרוץ ותחושת המקום אינה מובנת מאליו. אין זו המעטפת המסמנת את מרחב ההזדהות כי אם אולי רק קיר, גדר, חצר. תחושת השייכות אינה נמסרת על ידי מסמנים חובקים כי אם באמצעות חפצי בית מופקעים ומבודדים משימושיותם הנותרים כסמל. בבחירת החפצים הפשוטים ואופן עיצובם, מהפכת לבבי גבאי בין הקולקטיבי לפרטי, בין רשות הרבים ורשות היחיד, בין הלאומי והאישי ומניפה דגל הקורא ליום יום אפשרי ושפוי.

ביצירתם של יהושע גרוסברד ועידית לבבי גבאי יש מן המרכז והמעדן, המתרבת והחומל.

כמו באקט של נתינת שם. יש בה נוכחות הנובעת מטווח החוויה במרחב הביתי.

אין בתערוכה דמות אנושית, אך זו מסופרת באמצעות סימון ואפיון הסביבה-סביבת אנוש.

עולמם הציורי אינו עולם הטבע הפראי, אין זה ציור של מחוות גדולות או תנועות הבאות מהכתף, זהו עולם שבו המבט ותנועת היד המציירת שבים ומסדירים את הכאוס, מאשרים ומבהירים את המוכר והמכמיר.

הציור של גרוסברד בנוי על קומפוזיציה מאוזנת ושקולה שצירי האורך והרוחב מבוססים לרוב על קונסטרוקציה ארכיטקטונית. השקט הבוקע מן התמונות מושג בין היתר מארגון חוזר של מרכיבי היצירה בתחביר של חתר הזהב המסורתי. בדומה לציוריו של מונדריאן, בהם הוא שב ובודק את היחס בין המרכיבים והשפעתם על שיווי המשקל או הפרתו, כך גרוסברד מאמין בכוחו של המבנה, בעצמת השלד ובהשפעתן של הצורות זו על זו.

בהתבוננות במהלך יצירתו לאורך השנים, ניכר כי ניקוי והפשטת הקומפוזיציה היא מענייניו המרכזיים. יצירות רבות מאז שנות השבעים אינן מצוירות עוד מהתבוננות בלתי אמצעית בנוף אלא מתוך התבוננות ביצירותיו המוקדמות שצוירו כעשור לפנין ולעיתים אף קודם לכן. בזיכרונותיו מספר גרוסברד, כי תפקידו כילד היה לעזור לאביו בצויר בתי מדרש ובתי כנסת. אביו היה מעטר את התקרה בנופים משולבים בצמחייה, פרחים וציפורים מעופפות. יהושע הילד נדרש להחזקת החוט המסמן את הקווים ולמילוי קטעי צבע על פי תרשימים שהכין אביו על ניירות והעבירם חלקים חלקים לקירות ולתקרות. ייתכן והחלוקות החוזרות ונשנות, הקיטוע והזיכור של אותן קומפוזיציות נובע עוד משם - מזיכרון הילדות, מטוהר העשייה וחרדת האחריות לביצועה.

החלוקה הסימטרית רווחת ביצירתה של עידית לבבי גבאי. מבנה זה מעניק ליצירתה אופי איקוני המעלה על הדעת ציורי מזבח, עיטורי ארון קודש או מגזרות נייר. ברבים מצוירה של עידית, מופיע דימוי מרכזי אשר משני צידיו דימוי נוסף, מוכפל, משתקף כבמראה, כמו היה הוא גוף שנחתך והופרד ונחשף חלקו הפנימי, תוכו, לבבו נתון למבט, חף מהסתרה, פועם. ממדי העבודות קטנים, האקספרסיה מרוסנת, משיכת המכחול הספונטנית האחת ונזילת הצבע, מנסות להתארגן, להתעצב, מסרבות לכך, חרש חרש נשמעת יבבה, נשמע ניגון.

קיר

במיצב שהקימה עידית לבבי גבאי בתערוכה "לינה משותפת"¹, קראה ליצירתה 'חדר הפוך' בו החוץ: השמיים הכחולים, השמש וחבילות הקש נכנסו לתוך חלל החדר ואילו סימני המרחב האישי האינטימי: הקולבים ושורת המגבות יצאו החוצה, חבקו את החדר מבחוץ כמחוץ או חישוק מהדק לוחץ וסובב במעגל את הקיר. היפוך וטשטוש זיהו המרחב בין פנים וחוף מופיע בוריאציות רבות ביצירתה של האמנית. שער שנותר כאות או סמל מבלי דעת את כיוון הכניסה והיציאה ממנו או אליו, צלקת הנראית כרקמה בחוט אדום - גריד המשחזר את השתי וערב של בד המגבת, של נייר המשבצות, של הקנווס.

נימים אדומים מבצבצים מתחת או מעל פני השטח, עור הצויר, צבע הקיר וניל 24. אפילו את השמש, המאור הגדול, הופכת לבבי גבאי באחד מצוירות ומפנה קרניה פנימה. זוהי שמש הפוכה כמרמזת על הבעירה שבגוף ומכוונת אולי אל עבר אפשרות קיומו של מקור אור אחר.

יהושע גרוסברד מצייר סביבות אורבאניות, בית נושק לבית וביניהם חצר. בתים מבחוץ או טבע דומם: הבית מבפנים. הפתחים בביתו של גרוסברד מצביעים ורומזים על התנהלות והתרחשות המתקיימות בתוכם-מהעבר השני. בתים אלו משכנעים בהיותם מיכל של חיים על שגרותיהם הקטנות, אולם אין פתחים אלו מפתים להצצה, בין אם התריס פתוח או סגור, היילון מוסט או מורם, כמכבדים את פרטיות הבית ואת רשות היחיד של יושביו. יש מישהו בבית ודי לנו בכך. תדר חרישי זה מורגש דרך הקיר עצמו לא פחות מאשר דרך החלון, היילון, הדלת או המרפסת. הקיר וזוויותיו נראים לעיתים פריכים כאילו המבנה עשוי חומר חדיר ונושם המאפשר פעפוע ויחסי גומלין חשאיים בין פנים וחוף.

שולחן

אני מתבוננת בציור טבע דומם של גרוסברד.

הסכין המונח בקדמת השולחן נראה כמי שהתעייף, או שאין זה הכלי שפרס את הפרי לאורכו ואת קרום הלחם. יש בו משהו רפוי וקהה, משהו בזווית אינו משכנע, הוא רופף. נראה כי החיבור שבין הידית ללהב אינו חזק דיו לבצע פעולה כזו - פעולת ההפרדה. המגע והקשר מהווים את הרטט שבציור. לחי הלחם נושקת לבקבוק, הפומלה החצויה נשענת על הכלי.

במהלך שנות יצירתה נושאת עימה עיזית לבכי גבאי את מגבת המטבח. אותה היא מקפלת, פורשת, תולה על קולב, רפויה ומכסה כטלית או כדגל בחצי התורן. המגבת, מלה בעלת סיומת נקבית, החלה את דרכה אצל עיזית כמצע ציורי, משטח עליו החלה חוזרת ומאשרת את השתי וערב של בד הציור וכך הפכה אותה לנייר מכתבים' להעברת מסרים קיומיים דחופים. בהמשך, הפכה המגבת לדימוי, מושא התבוננות לציור, לסמל, לאיקונו. המגבת המייבשת, הסופגת, הקרובה לגוף הערום, נותרת נטולת שימוש. היא מסמנת את הסמרטוט הנמוך והבזוי בשרשרת הבדים המתנוססים והמתנופפים. היא ספוגה בזיעתן של נשות הקיבוץ השותקות שהניעו ללא דיבור את האידיאולוגיות הגדולות. סביבת המטבח היא זו שממנה נשאלות השאלות הקיומיות: שאלות על זהות, על מקום, על מוסר. מגבת המטבח הרפויה, הפסיבית, עקודה תדיר על המתלה שהתגלגל למסכה, לגולגולת-לפנים בעלי עיניים ואף, אך ללא פה. הקולב והמגבת הם עדים שותקים. רואים ונמצאים ושניהם תלויים בזה התומך בהם בגבם-הקיר. הקיר בעל קו האופק הרוחבי - בחלקו התחתון מבריק וחלק, ניתן לניקוי ובעליון יבש וצחיח. השילוש מגבת-קולב-קיר, נראה במצבים שונים ביצירתה של עיזית. לעיתים מופרד, לעיתים צמוד ונוגע.

אור

ביצירות המוצגות בתערוכה בוקת פלטה צבעונית בהירה והציור רווי אור. הפיגמנטים הספוגים בבדים נדחסים פנימה ומוחרשים באמצעות הלבן. ורוד, ירקרק, אוקר, צהוב, וניל, תכלת - כיצד נשמרת המידה בין רכות, נעם, כאב וחמלה, לבין מתקתקות מתייפית? הציור כמו מתרפק בשמש מפקיר עצמו לחום.

בזיכרונותיו מספר יהושע גרוסברד, בזומה לציירים רבים שהגיעו מאירופה לארץ על המאבק עם האור המסנוור ועל געגועים לשעת הדמדומים: "זמן רב עבר עד שיכולתי לחוש את הצבעוניות העדינה שהשמש מחזירה בחמימותה."

הציור של גרוסברד כמעט מוותר על הצללים. הוא מכה שטחים על מנת לתאר מצב תלת מימדי, כניסות ויציאות, אולם אובייקטים בולטים רבים נמנעים מלהטיל צל. כאילו היו ישויות שאינן גשמיות. התריסים הבולטים, הגגונים-נפתחים אל החלל וסביבתם אינה מתכהה כלל. באופן בו הוא מניח את הצבע על הבד ניכר יחסו המיוחד לקיר. גרוסברד עבד שנים כצבעי קירות בתים. לעיתים נראה כי פעולת הנחת הצבע עצמה, במשטח תחום ומוגדר מהווה מעין מדיטציה עבורו.

משטח הצבע, לפני היותו קיר, דלת, וילון, מפה או כיכר לחם, הוא כתם צבע בעל צורה והאופן בו הוא מכסה או מגלה את שתחתיו ונפגש עם מה שלידי, מייצר תדר מסוים מדויק ומובחן.

האור ביצירתו הוא אור השמש וציריו שייכים לשעת היום הבהירה. זהו אור הקשור בראייה, בהתבוננות, בתפיסת העין. במגזרות הנייר של גרוסברד, שאינן מוצגות בתערוכה זו, ניתן מקום רב למוטיב זה: חנוכייה, נר, פסוקים כמו: הנרות הללו אנו מדליקין, מנורה מאירה. מוטיבים אלו מופיעים בעקר במגזרות חנכה אך לא רק בהן.

בזיכרונותיו הוא מסכם: "כל ציור הוא התחלה חדשה וחיפוש. אני שואף לכנות, שקט נפשי ואופטימיות"

האור אינו מופיע רק כמאפשר לגלות את העצם, לבנותו ולעצבו. האור הוא תימה מרכזית וחשובה בעבודתה של עידית לבבי גבאי ומקורות אור הם פעמים רבות גם שמות עבודות: "שמש הפוכה", "ירח בחלון", "יום ולילה" ו"פרי בשמש".
הדימויים מבליחים כזהרורי אור המופיעים בזיכרון, בתודעה: מרחב העמק הקיצי, האידיאולוגיה עליה גדלה כ"לדת שמש", השייכות הים תיכונית הגיאוגרפית והתרבותית. כל אלה ניכרים בציוריה עוד ועוד בהתבהרות כללית של הצבע, לצד צבעוניות סימבולית כדוגמת האדום והכחול.
בדומה לגרוסברד, גם אצל לבבי גבאי, הצל מופיע בתוך האובייקט עצמו (בקפלי המגבת לדוגמה) אולם אינו מוטל על גבי הקיר. מתוך המישור הפיזי הישיר עובר הבד, החומר, הסמרטוט הגשמי, גלגול צורה והופך ייצוג לרוחניות שזוכה.

הפנייה החוזרת ונשנית בתערוכה היא ל"הי אור". שפע אור. אור משפיע.

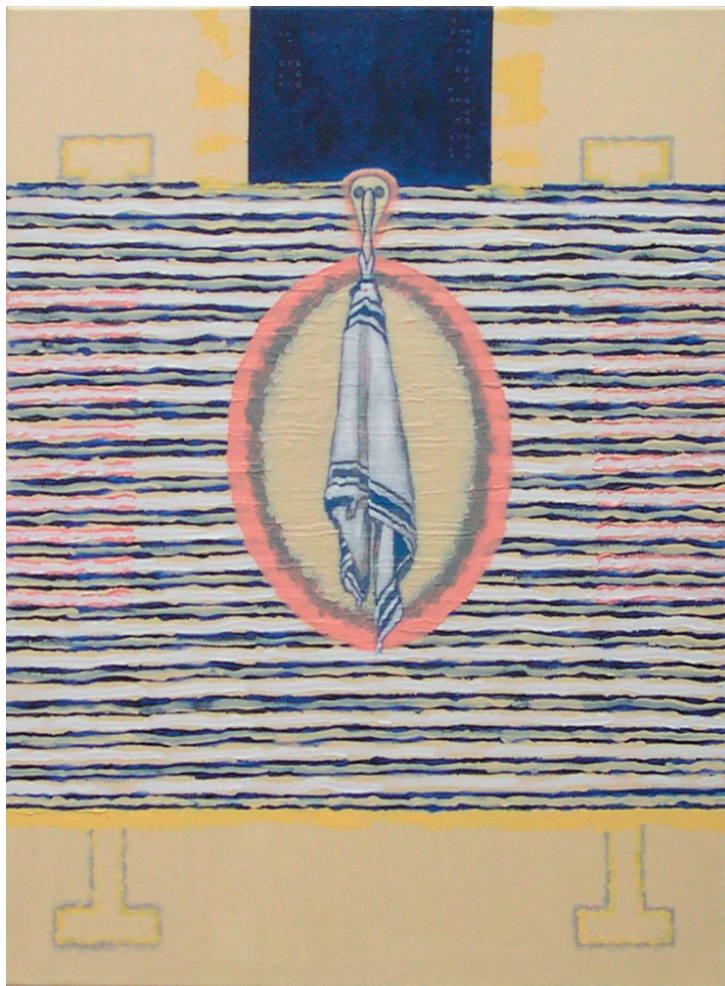
האור שורה על הציורים מבעבע ובוקע מתוכם.

"נלבישך שלמת בטון ומלט", משפט משירו של אלתרמן², הוא שם הפרויקט במסגרתו מוצגת תערוכה זו. הבתים של יהושע גרוסברד ועידית לבבי גבאי אינם בתים של בטון קשיח, הם מסרבים ללבוש שלמה של מלט ובוחרים בשלמת אור.

1 "לינה משותפת- קבוצה וקיבוץ בתודעה הישראלית", 2005, אוצרת: טלי תמיר, ביתן הלנה רובינשטיין, מוזיאון תל אביב
2 מתוך: 'שיר בוקר', נתן אלתרמן, נכתב בשנת 1934 לסרט 'חיים חדשים'- סרט תעמולה שיזמה קרן היסוד לישראל.

יהושע גרוסברד, נוף ים חיפה, 1982
שמן על בד, 53X100
Yehoshua Grossbard, Haifa Seascape, 1982
Oil on canvas, 53X100

עידית לבבי גבאי, מגבת ים תיכונית, 2008
שמן על בד, 80X60
Idit Levavi Gabbai, Mediterranean Towel, 2008
Oil on canvas, 60X80

בשעת ההתבהרות

יאיר הורוביץ

בְּשָׁעָה שֶׁשׁ לְשִׁעוֹן הָאָבִיב
לוֹאִים יִלְדֵת חֵלוֹם יָד
בְּיָד עִם אֶהוּבָה אֶת הַשְּׁדָרוֹת תִּתְחַצֵּה
וּתְדַמָּה, הַכֹּל הִיא תְדַמָּה
לְשִׁמוֹשׁ.
וּבְפִנֵּית רְחוּב רְאִשֵׁי שָׁל עִיר
הִיא בְּקִיּוּסְקוֹ קָטָן
תִּשְׁתַּה וּתְדַמָּה
לְכוֹס שְׁמוֹשׁ. אֲבָל
אִם תִּרְחִיק בְּתִים מִסָּפֵר
אֲרָאָה לְלוֹאִים יִלְדֵת חֵלוֹם
אֶת אֲרֶץ הַצֵּל,
אֲרָאָה לָהּ אֶת אֲרֶץ הַצֵּל,
אֲרָאָה לְלוֹאִים יִלְדֵת חֵלוֹם אֶת אֲרֶץ הַצֵּל
בְּשָׁעַת הַהִתְבַּהְרוֹת.

יהושע גרוסברד, דומם עם פומלה ובקבוק, 1987

שמן על בד, 106.5X41

Yehoshua Grossbard, Still-Life with Pomelo and a Bottle, 1987

Oil on canvas, 106.5X41

יהושע גרוסברד, בית לבן בעכו, 1973
שמן על בד, 80X60
Yehoshua Grossbard, White House in Akko, 1973
Oil on canvas, 80X60

יהושע גרוסברד, חלונות ומדרגות, 1972
שמן על בד, 73X33
Yehoshua Grossbard, Windows and Stairs, 1972
Oil on canvas, 73X33

יהושע גרוסברד, בתים בחיפה, 1972
שמן על בד, 135X65
Yehoshua Grossbard, Houses in Haifa, 1972
Oil on canvas, 135X65

יהושע גרוסברד, דומם בורוד, 1985
שמן על קרטון, 30X20.5
Yehoshua Grossbard Still-Life in Pink, 1985
Oil on cardboard, 30X20.5

על כל המושבה ניתר אור לבן וחם ואתה הולך יחף, כל הקיץ, עד שצומח על רגליך עור של בדואי ואין עוד חול שיכול להפחיד אותך. בתחילת האביב, אחרי שרוכך קצת עור הבדואי בחודשי החורף, אתה הולך עדיין רק על פני החמרה הקשה, ובכביש - רק על פני אבני השוליים, שאף פעם אינן מתחממות כאמצעיתו השחורה של הכביש. אחר-כך אפשר ללכת על הכל, והצריבה הופכת נעימה, כמו כיווך, כמו עצימת עיניים ברגליים. גם עיני היו תמיד מצומצמות, עצמות כמעט מעוצם האור, ומאז עיני קטנות וקמטים זעירים שומרים עליהן מסביב כגדר, כעיני הזיקית, ומאז הן חדות ובהירות, ראות הכל היטב מן המסתור. קול הציקדות בקיץ מתוך הקוצים הוא קול האור המסנוור.

כל העולם כמו נסגר בקונכיית מפני השמש. הגגות, העמודים, האורנים, הקרשים - כולם עיוורים ודוממים, מעולפים מרוב אור, כמיליוני השבלולים שטיפסו על הקוצים ועמודי הגדרות, ורק בתוככי השבלולים, בסתרם החשוך, עוד זז הריר לאיטו ושומר על עינם העצומה, ורק אני הולך בחוץ, מהגן, מאחר מאוד לארוחת הצהריים, מתבטל ורואה מבעד לסדקי העין את האור המצרצר.

זה האור של ימי ילדותי. נולדתי בקיץ, כמה ימים אחרי תשעה באב [אמא סבלה מאוד, כך סיפרו, בחודשי ההיריון האחרונים]. ולי הוא תמיד לבן מלטף וקולו מתוק - האור של הקוצים, החילפה הדוקרת, שיחי הצבר תחת הברושים המאובקים שלייד המאפייה, צוקי החמרה המחוררים ושיחי המתנן האמיצים, השבלולים והלטאות.

השמש עושה אותו. הוא בוקע ממנה, יוצא ויוצא ודבר אינו נכנס במקומו. הוא יוצא וניתך על העולם ואין לו מקור זולתה. ואם אתה מביט בה בשעות שבהן היא חזקה ולבנה, לא תראה אותה, אלא רק מין לובן מהביל הנקרם על עצמו שוב ושוב, כמו עפעפיים של אור: שמש על שמש על שמש הגדלה תדיר אל תוך עצמה, שופעת פנימה. האור הוא כוח שקט. מין רעם נעצר, והוא בא בסדקי העיניים, באף, בפה, באוזניים ובכפות הרגליים. ואם אתה מביט אל השדה ממש, אתה רואה לאט, מתוך האפור המוכה שעל הארץ, באופק המרצד, הנוגע בשמיים הלבנים, את האור הנוזל: זהב שאורו קורע, נאנק, לבן ומתקלף, והוא מלבין עוד ועוד בתוך עקת הזז-עומד. ואז מתחיל האופק שמולך להימס. בדיל סגול מותר. יוצא-נוזל נדבש לאט על פני הבוקה, תבערה סגולה נוזלת, איטית ועגולה כצב, ומתפשטת וקושרת את הארץ והרקיע למסך אחד.

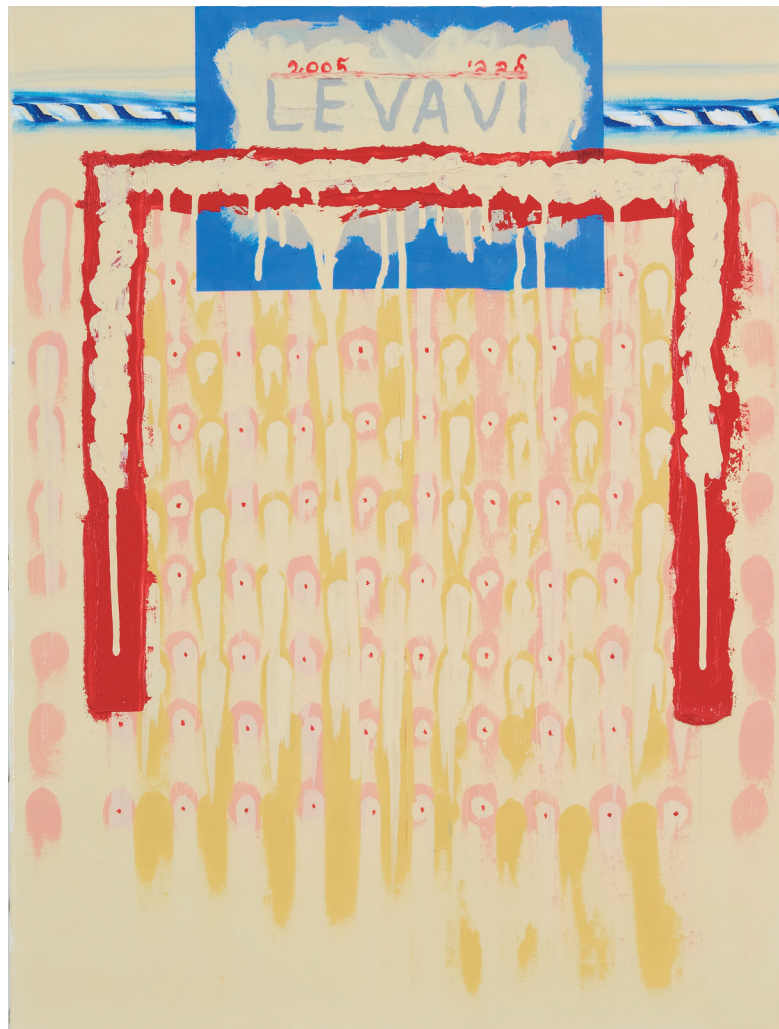
עידית לבבי גבאי, פרי בשמש, 1999
שמן על בד, 40X50
Idit Levavi Gabbai, Fruit in the Sun, 1999
Oil on canvas, 40X50

עידית לבבי גבאי, מגבת ודגל, 2000
שמן על בד, 40x30
Idit Levavi Gabbai, Towel and Flag, 2000
Oil on canvas, 40x30

עידית לבבי גבאי, ללא כותרת, 2003
שמן על בד, 30X40
Idit Levavi Gabbai, Untitled, 2003
Oil on canvas, 30X40

עידית לבבי גבאי, שער, 2004
שמן על בד, 60x50
Idit Levavi Gabbai, Gate, 2004
Oil on canvas, 60x50

עידית לבבי גבאי, שתי מגבות מטבח, 2008
שמן על בד, 50X60
Idit Levavi Gabbai, Two Kitchen Towels, 2008
Oil on canvas, 50X60

עידית לכבי גבאי

1953	נולדה בקיבוץ מרחביה
2008	יוצרת ומתגוררת בקרית טבעון

תערוכות קבוצתיות נבחרות

2008	'תחריט', הגלריה במרכז ההנצחה, קרית טבעון
2007	'מורים', הגלריה ברמלה ובאופקים (סרט + קטלוג)
2007	'30' לגלריה בכברי', הגלריה בקיבוץ כברי
2005	'לינה משותפת', ביתן הלנה רובינשטיין מוזיאון תל אביב (קטלוג + סרט)
2005	'שנות השמונים באמנות הישראלית', הגלריה במכללה האקדמית, אורנים (סרט)
1998	'שבת בקיבוץ', מוזיאון אורי ורמי נחושתן, אשדות יעקב (קטלוג)
1998	איקונות פרטיות, פירמידה גלריה לאמנות עכשווית, חיפה (קטלוג)
1997	לזכרו של אבי הורוביץ, הגלריה בלוחמי הגטאות
1995	'אמן בוחר אמן' - מוזיאון לאמנות חדשה, חיפה
1994	'צורת דיבור', ארטפוקוס, הגלריה במרכז ההנצחה קרית טבעון
1991	'סוד הצימצום הצבעוני', אמנות לעם (קטלוג)
1987	'ציור-ציטטה-ציור', מוזיאון רמת גן, (קטלוג)
1985	קו ראשון, מוזיאון עין חרוד (קטלוג)
1982	הביאנלה ה-12 לאמנים צעירים, פריס, אוצר מ. עומר (קטלוג)
1981	אמנים צעירים, גלריית הקיבוץ, תל אביב

תערוכות יחיד נבחרות

2004	'דרך העבודות', גלריה 'גורן' מכללת יזרעאל
2000	עבודות חדשות, הגלריה בקיבוץ כברי (קטלוג)
1999	'העגלה הגדולה', גלריה שרה לוי, תל אביב
1998	'ללא שיעור', הגלריה במכון לאמנות, מכללת אורנים (קטלוג)
1997	'..ענני במרחביה', בית שטורמן, עין חרוד (קטלוג)
1995	'עיניים של חלוצה', גלריית הקיבוץ, תל אביב
1994	2 סדרות - הגלריה בקיבוץ ראש הנקרה
1994	'הגב של אהובי', הגלריה בלוחמי הגטאות
1994	'הגב של אהובי"', גלריה טובה אוסמן, תל אביב
1991	'תנור בחורף' - מאורר בקיץ", מרכז ההנצחה, קרית טבעון
1986	'שתי דמעות', גלריה מימד, תל אביב
1984	ציורים, הגלריה בלוחמי הגטאות
1983	'צימאון', מוזיאון חיפה
1982	ציורים, גלריה אחד העם 90, תל אביב
1981	עבודות, הגלריה בקיבוץ כברי
1980	ציורים, גלריית סוף השדרה, תל אביב

Idit Levavi Gabbai

1953 Born in Kibbutz Merhavia, Israel.

2008 Works and lives in Tivon, Israel

SELECTED SOLO EXHIBITIONS

- 2004 "The way of the works", Gorren Gallery ,Izrael College
2000 New Works, Kibbutz Kabri Art Gallery (cat.)
1999 New Works, Sara Levi Gally, Tel Aviv
1998 "Over The Lesson", Oranim Gallery
1997 "„Anani Bamerhav'ya “, Biet Sturman, Ein – Harod (cat.)
1995 "A Pioneer Women 's Eyes", Hakibbutz Gallery,Tel Aviv
1994 "Two Series", Kibbutz Rosh Hanikra Gallery
1994 "My Lover's Back", Lohamei Hagheta'ot Gallery
1993 "My Lover's Back", Tova Osman Gallery,Tel Aviv
1991 "A Heater for the Winter- a Fan for the Summer"
Memorial Center, Kiriat Tivon
1986 "Two Tears" ,Meimad Gallery, Tel Aviv
1984 Paintings, Lohamei Hagheta'ot Gallery
1983 "Thirst", Haifa Museum for Contemporary Art
1982 Paintings, Ahad Ha'am 90 Gallery,Tel Aviv
1981 Paintings, Kibbutz Kabri Art Gallery
1980 Early Paintings,Sof Hashdera Gallery, Tel Aviv

SELECTED GROUP EXHIBITIOS

- 2008 Etching, Memorial Center, Kiriat Tivon
2007 "Teachers", Ramla gallery and Ofakim gallery (movie+cat)
2007 Kabri Gallery 30 years , Kabri Art Gallery
2005 'Togetherness' The 'Group' and The Kibbutz in Collective Israeli Consciousness
(movie+cat)
2005 'Israeli Art in the Eighties', Oranim Gallery(movie)
1998 "Privet Icons",Piramed Gallery, Haifa (cat.)
1998 "Saturday in the Kibbutz", Ashdot Ya'acov Museum (cat.)
1995 An Artist Select An Artist, Haifa Museum for Con.Art (Post card)
1994 "A Form of Speech", Art Focus, Memorial Center, Kiriat Tivon(cat.)
1991 The Secret of Minimalistic Pallete, Omanut La'am (cat.)
1987 Painting;Quatqtion;Painting,Ramat Gan Moseum(cat.)
1985 Front Line, Ein Harod Moseum(cat.)
1982 The 12th Biennale Young Artist , Paris (cat.)
1981 Young Artist, Hakibbutz Gallery, Tel Aviv

יהושע גרוסברד

1900 נולד בסרוצק, ליד ורשה. 1939 - עלה לישראל והתיישב בחיפה.
1992 נפטר בחיפה.

ב-1926 החל ללמוד ציור, תחילה אצל מורה פרטי ואח"כ בפקולטה לציור באוניברסיטת וילנה.
ב-1928 עבר לורשה, שם למד במכון וויצק גרסון לציור וכן אצל פרופ' מרצבסקי. ב-1953 נסע לפריז ולמד באקדמיה גרנד-שומייר.
בשנים 1929-39 השתתף בתערוכות רבות בפולין כחבר באגודת הציירים היהודים. היה חבר באגודת הציירים והפסלים בישראל מ-1945 עד מותו.
מאז 1953 היה חבר בכפר האמנים עין-הוד.
צייר בשמן והציג עשרות תערוכות יחיד וכן השתתף בתערוכות קבוצתיות רבות.
עבודותיו נמצאות במוזיאונים ובאוספים רבים בארץ ובח"ל.
חידש את מסורת מגזרות הנייר, והציג מעבודותיו לעתים קרובות.

תערוכות יחיד נבחרות	תערוכות קבוצתיות נבחרות
1999 'חדר יהושע גרוסברד', מוזיאון חיפה לאמנות חדשה	2006 '12 אמנים-מבט שני', מוזיאון תל-אביב, (קטלוג)
1997 'יהושע גרוסברד, 1900-92', גלריה שרה לוי, תל אביב	2006 'דרכי ארץ', מוזיאון אשדוד לאמנות-מרכז מונארט
1994 'ציורים - מוקדם ומאוחר', מרכז ההנצחה טבעון, (דפדפת)	2004 'נופי ארצנו: הערות על ציור הנוף בישראל', הגלריה לאמנות, אוניברסיטת חיפה, (קטלוג)
1993 'האור ביצירתו של יהושע גרוסברד',	1999 'הביתה', מוזיאון ישראל, ירושלים
הגלריה לאמנות ומוזיאון הכט, אוניברסיטת חיפה, (קטלוג)	1992 'מי אכל את הדייסה שלי', המוזיאון לאמנות ישראלית, רמת גן
1991 'פרדס חנה', גלריה שרה לוי, תל אביב	1992 'תמיד למעלה', גלריה שרה לוי
1991 גלריה, קיבוץ לוחמי הגטאות	1991 'צפון', המוזיאון הפתוח, תפן
1990 מוזיאון וילפריד ישראל, קיבוץ הזורע	1991 'סוד הצמצום הצבעוני', אמנות לעם, (קטלוג)
1988 גלריה שרה לוי, תל אביב	1990 'חלונות', אמנות לעם, (דפדפת)
1984 גלריה, קיבוץ לוחמי הגטאות	1988 'חיפה דיוקן העיר בציור ובצילום', מוזיאון חיפה לאמנות חדשה, (ספר)
1983 גלריה אלה, ירושלים	
1978 מוזיאון וילפריד ישראל, קיבוץ הזורע	
1976 גלריה הקיבוץ, תל-אביב	
1974 מוזיאון חיפה לאמנות חדשה	
1974 משכן לאמנות, עין חרוד, (קטלוג)	
1970 Yares Gallery, Arizona, USA	
1964 מוזיאון חיפה לאמנות חדשה, (קטלוג)	

Yehoshua Grossbard

1900 Born in Serock (near Warsaw, Poland). Migrated to Israel in 1939.
 1992 Deceased in Haifa

In 1926 began studying painting with a private teacher, and then moved to University of Wilno at the Faculty of Painting. In 1928 moved to study at the Wojciech Gerson Institute of Art in Warsaw, and also under Professor Marczewski. In 1953 he went to Paris where he studied at the Academie de la Grande Chaumiere

During the years 1929-1939 he participated in many exhibitions in Poland as a member of the Jewish Painters' Association. Since 1945 till his death was a member of Israel Painters and Sculptures Association. Since 1953 was a member of the artists' village Ein Hod.

Painted mostly in oil and exhibited in numerous solo and group exhibitions. His works are in many collections in Israel and abroad. Renewed the tradition of paper-cuts, and exhibited them often.

Selected One-Person Exhibitions

1999 'Grossbard's Room', Haifa Museum of Modern Art
 1997 'Yehoshua Grossbard: 1900-92', Sara Levi Gallery, Tel Aviv
 1994 'Paintings - Early and Late', Memorial Center, Tivon (cat.)
 1993 'The Light of Yehoshua Grossbard',
 The Gallery of Art and The Hecht Museum, University of Haifa (cat.)
 1991 'Pardes Hanna', Sara Levi Gallery, Tel Aviv
 1991 Gallery, Lohamei Haghetaot
 1990 Wilfrid Israel Museum, Hazorea
 1988 Sara Levi Gallery, Tel Aviv
 1985 Sara Levi Gallery, Tel Aviv
 1984 Gallery, Lohamei Haghetaot
 1983 Ella Gallery, Jerusalem
 1978 Wilfrid Israel Museum, Hazorea
 1974 Haifa Museum of Modern Art
 1974 Mishkan LeOmanut Museum, Ein-Harod (cat.)
 1970 Yares Gallery, Arizona, USA
 1964 Haifa Museum of Modern Art (cat.)

Selected Group Exhibitions

2006 '12 Artists-Second Look', Tel Aviv Museum (cat.)
 2006 'Land Roads', Ashdod Art Museum-Monart Center
 2004 'Our Landscape: Notes on Landscape Painting in Israel', The Gallery of Art,
 University of Haifa (cat.)
 1999 'To Home', Israel Museum of Art, Jerusalem
 1992 'Who Ate My Porridge?' Museum of Israeli Art, Ramat Gan
 1992 'Always Up', Sara Levi Gallery, Tel Aviv
 1991 'North', Open Museum, Tefen
 1991 'The Secret of Minimalistic Palette', Omanut La'am (cat.)
 1990 'Windows', Omanut La'am (cat.)
 1988 'Haifa, A Portrait of a City in Painting and Photography',
 Haifa Museum of Modern Art, (book)
 1972 'Landscape as an Origin' Elharizi Artists' House, Tel Aviv

Grossbard's paper cuttings, that are not part of the current exhibit, the motif of light plays a major role: the hannukia, the candle, phrases such as "these candles" appear even in designs for Shavuot displaying the motif of the shining menorah. Watching his art-work over the years, shows how his palette is getting brighter, as if searching for good and kindness. In his memoirs he summarizes: "Each painting is a new beginning, a new search. I aspire to honesty, peace of mind and optimism."

The light appears not only as something that enables us to see objects, to build and form them. The light is an important and central theme in Idit Levavi Gabbai's work and the sources of light are often the titles of works: "Inverted Sun", "Moon at the Window", "Day and Night" and "Fruit in the Sun". The images gleam like rays of light in the memory, in the consciousness: the vast space of the valley in summer, the ideology on which she was raised as a "child of the sun", the geographic and cultural sense of belonging to the Mediterranean. One sees in the paintings an overall lightening of color alongside the symbolic colors such as red and blue. As in Grossbard's work, in Levavi Gabbai's paintings the shadow appears within the object itself (for example, in the folds of the towel), but is not cast upon the wall. Emerging from the physical plane, the fabric, the material, the rag itself moves, metamorphoses and is transformed into an emblem of a purified spirituality.

The recurring plea in the exhibit is "let there be light", an abundance of light, light that influences the surroundings, rests upon and emerges from within the paintings.

"We shall clothe you in a Concrete and Cement Gown", a phrase from a poem by Alterman², is the name of the project in which this exhibit takes place. The houses of Yehoshua Grossbard and Idit Levavi Gabai are not houses of concrete, they refuse to wear a dress of cement, and instead, choose a dress of light.

1 "Togetherness: The 'Group' and the Kibbutz in Collective Israeli Consciousness", 2005, Helena Rubinstein Pavilion, Tel Aviv Museum.

2 From: "Morning Song" Nathan Alterman, written in 1934 for the movie "A New Life" a promotional film sponsored by Keren HaYesod Lelsrael.

Table

I am looking at a still life by Grossbard. The knife laying at the front of the table looks weary, as if it could not have been the instrument that cut the length of the fruit or the crust of the bread. There is something slack and dull about it, something in its angles is not convincing, it is weak. The connection between the handle and blade does not seem strong enough to perform such an act – the act of separation. The touch and the connection create the tremor in the painting. The bread touches the bottle, the split pomela leans against the container.

Idit Levavi Gabbai has carried the kitchen towel with her through all her years of creative work, folding it, spreading it out, hanging it on a hook, a loose covering like a tallit, or a flag hanging limply at half-mast. The towel (a word with a feminine ending in Hebrew) was initially a painting surface for Idit. A surface on which she recreated the weave of the canvas and so turned it into an individualized “stationary” for the transmission of urgent messages. Later on in her work, the towel became an image, a subject for artistic observation, a symbol, and an icon.

The towel which dries, absorbs, is close to the naked body; remains as presence without function. It symbolizes the lowly, despised rag in the ranks of floating, waving fabrics. It is saturated with the sweat of the silent women of the kibbutz who enacted, wordlessly, the great ideologies. The kitchen was the arena from whence arose the existential questions: questions of identity, place, and morals. The limp, passive kitchen towel, sacrificed routinely upon the hook that became an entity in itself – a mask, a skull, a face with eyes and a nose but without a mouth. The hook and towel are silent witnesses. They are present and observing and both depend on that which supports their back – the wall. The wall with its painted horizon – the lower half shiny, smooth and easy to clean, the upper half dry and barren. The trinity of towel-hook-wall appears in different contexts in Idit's work, sometimes as separate elements and sometimes adjacent and touching.

Light

The works in the current exhibit have a light colorful palette and the paintings are full of light. The pigments are absorbed into the fabric, condensed into it and muted with white. Pink, green, ochre, yellow, vanilla, pale blue – how does one maintain the distinction between softness, pleasure, pain and mercy, and a pretentious sweetness? The paintings stretch out in the sun and abandon themselves to its heat. In his memoirs, Yehoshua Grossbard recounts, in a manner similar to many painters who arrived in Israel from Europe, his struggle with the blinding sunlight and his nostalgia for twilight: “Much time passed before I could sense the delicate coloring that the sun reveals in its warmth.” Grossbard's paintings almost relinquish shadows. He darkens areas in order to indicate three dimensional situations—entrances and exits – but many prominent objects do not cast a shadow, as if they were intangible presences. The protruding shutters, the roofs – open out onto space and their surroundings are not at all shadowed. His special relationship to the wall can be seen in the way he applies paint to the canvas. Grossbard worked as a house painter for many years. At times it appears as if the act of applying the paint itself, in a defined area, is a form of meditation for him.

The area of paint, before it becomes a wall, door, curtain, tablecloth or loaf of bread, is a patch of color with a shape and a particular manner in which it reveals or conceals that which is beneath and adjacent to it, creates a frequency or certain vibration that is distinct and precise. The light in his works is the sunlight and his work belongs to the bright hours of the day. This is the light related to vision, observation, and perception. In

disruption of balance, thus Grossbard believes in the strength of structure, the power of the frame and the way these shapes influence one another. When one looks at his work over time, it is evident that simplifying and cleansing the composition is one of his main preoccupations and many works created since the seventies are no longer painted from unmediated observation of the landscape but from observation of works created a decade or more earlier. In his memoirs, Grossbard recounts that as a boy his job was to help his father paint synagogues and places of Jewish learning. His father would decorate the ceiling with scenes of nature that included plants, flowers and flying birds. As a boy, Yehoshua was expected to hold the string that marks the lines and to fill in areas of color according to the sketches his father prepared on paper, transferring them section by section to the walls and ceiling. Perhaps these recurring divisions, the segmentation and purity of these compositions have their source in this memory of childhood, the sacred quality of the work and the fear of being responsible for its execution.

Symmetric division is prevalent in Idit Levavi Gabbai's work. This structure gives her work an iconic quality that reminds one of altar paintings, the ornamentation of the ark or paper cuttings. In many of Idit's paintings one can see a central image, flanked by another, double image, as if reflected in a mirror. As if it were a body that had been cut and its parts severed to reveal its inner parts, its heart, its center, open to our gaze, uncovered and beating. The scale of the works is small, the expression is restrained, a single spontaneous stroke of the brush, the dripping paint – attempting to reorganize and reform, refusing to do so, in the silence one hears a cry, a melody.

Wall

The installation that Idit Levavi Gabbai created for the exhibit "Togetherness"¹, called "Topsy Turvy Room", in which the outdoors – the blue skies, sun and bales of hay, entered the space of the room, while the signs of intimate, personal space – the hangers and row of towels – were outside, surrounding the room like a corset or tight band, enclosing and encircling the wall. The inversion and blurring of special distinctions between inside and outside appears in different variations in the work of Idit. A gate that remains as a sign or symbol without any indication of direction for entering or departing, a scar that looks like red embroidery, a grid that recreates the weave of the towel, of squared paper, of the canvas. Red veins appearing below or above the surface, the skin of the paper, the color of the wall – vanilla²⁴. Even the sun, the great light, is transformed in one of Levavi Gabbai's paintings and the radiation is turned inward. This is an inverted sun, suggesting the burning within the body and perhaps hinting at the existence of an alternate form of light.

Yehoshua Grossbard paints urban settings, adjacent houses with a yard in between. He depicts the exteriors of houses or still life, the interior of the house. The openings of the houses in Grossbard's paintings hint at the events and lives that exist within them, on the other side. These houses convince the viewer that they contain life and all its daily routines within, yet the openings do not tempt one to peer within, whether the shutters are open or shut, the curtain lifted or drawn, they respect the privacy of the house and the individual space of the dwellers within. We know that there is someone inside, and that knowledge suffices. This whispering reverberation is felt through the wall as much as the window, the curtain, door or balcony. The wall and its angles sometimes appear fragile, as if the building is made of a permeable material that allows penetration and a secret reciprocity between inside and outside.

Sunlight on a Wall

Noa Melamed

House

This exhibit, in the small intimate gallery of Kibbutz Lohamei Haghetat, creates a meeting place for the works of Yehoshua Grossbard and Idit Levavi Gabbai, inviting the viewer to discover the connections and listen to the echoes reverberating between different generations of Israeli artists. The late Yehoshua Grossbard was born in 1900 in Serock, Poland. He immigrated to Israel in 1939 and settled in Haifa. Idit Levavi Gabbai was born in 1953 in Kibbutz Merhavia in the Yizrael Valley. She currently lives and works in Tivon. The arena of daily life, the local environment, the home and an atmosphere of domesticity inform the work of both artists yet exert different influences on each one.

Grossbard's work is based on a Western tradition of painting in which one can observe the external visible reality and one's response to this reality is essential to the work. Grossbard, who lived and worked in Haifa, describes its streets and neighborhoods.

Whether it is Wadi Salib, a courtyard in the lower part of the city, or Wadi Nisnas, the paintings show no trace of the dirt and neglect that can be found around the houses and yards. He creates a place that has been cleansed of the marks of time. This is a pure space, peaceful and protected. The house, the yard, the tree and the sky are surrounded by space that draws them in and enfolds them. This is not a statement of Zionist propaganda, but rather an action that seeks to take note of the existing beauty and of this beauty's right to exist in dignity.

Idit Levavi Gabbai's work comes into being within an artistic context that is not based on observation and the direct gaze but on the realms of consciousness, feeling, memory and thought. The space within her paintings is disrupted and unraveled and the sense of place cannot be taken for granted. This is not the embracing space that denotes the space of identification but rather just a wall, a fence, a yard. The sense of belonging is not conveyed by signs of inclusion but by means of household items that have been isolated and detached from their functional use, they remain as symbols. In her choice of the simple objects and the manner of their design, Levavi Gabbai inverts the collective and the private, public and personal property, national and individual, and waves a flag that calls for an everyday existence that is both possible and sane.

There is something about the works of Yehoshua Grossbard and Idit Levavi Gabbai that refines, softens, acculturates and bestows compassion, as in the act of bestowing a name. There is a presence that emerges from the range of experience in the domestic sphere. There are no human figures in the exhibit, but these are narrated by means of marking and characterizing the surroundings – human surroundings. The environment of these paintings is not that of nature. It does not belong to the genre of grand gestures, it is a world in which the gaze and movement of the painting-hand bring order to chaos, affirm and clarify the familiar and the compassionate.

Grossbard's painting is structured upon a balanced composition in which longitudinal and lateral axes are primarily based on architectonic construction. The peace that radiates from the paintings is achieved by repeated organization of the elements of the work within the syntax of the traditional golden ratio. Similar to Mondrian's paintings, in which he repeatedly examines the relationship between elements and their creation or

Sixty Years to the State of Israel –Twenty Five Years to the Gallery at Kibbutz Lohamei-Haghetat

In 1983, the late Avi Horvitz established the gallery where he acted for ten years with love and devotion as curator of exhibitions showing the best of Israeli art, with the support of the late artist Moshe Kupferman. Noa Melamed and Tova Havardi followed in his footsteps. In the last two years the curator has been the artist Yuri Katz, working side by side with me as director of the gallery.

Avi captivated the kibbutz members with his love for art and the gallery, as well as myself – his wife, and our household. Throughout his years of work I accompanied him in his meetings with artists, in visiting studios, and in organizing exhibitions. We formed long lasting contacts with many of the artists, based on mutual appreciation, and some of them exhibited their work in the gallery more than once. Among these artists are Idit Levavi Gabbai and the late Yehoshua Grossbard.

As part of the celebrations of Israel's 60th, and of a joint project of all the kibbutz galleries called "we shall clothe you in a concrete and cement gown", we decided to introduce artists of different generations who had exhibited their work in the gallery, and that the content of their work is related to topics of home and belonging.

These two artists developed a special warm relationship with Avi and with me, as well as with the place and its members. We decided to invite them – their work, to a joint meeting at the gallery, out of appreciation for their unique and intimate artistic work.

I would like to thank Noa Melamed, the curator of this exhibition, and all these dear people thanks to whose good will, involvement, and support we have managed to keep up a continuity of such an important cultural activity at the gallery as a place of meeting between local audiences and high quality contemporary Israeli art.

Michal Horvitz

Sunlight on a Wall

Yehoshua Grossbard / Idit Levavi Gabbai

3.5.2008 - 28.6.2008

Curator: Noa Melamed

Production: Mira (Grossbard) Baron, Idit Levavi Gabbai, Noa Melamed

Graphic design: Jasmin Shelan

Photography: Warhaftig-Venezian Ltd.

English translation: Tamli-Segev Ltd., Orly Sela

All rights reserved to:

Levavi Gabbai family, Grossbard Collection, Mira (Grossbard) Baron

The catalogue was published with the support of the Research & Evaluation Authority of Oranim Academic College of Education

Measurements in centimeters, height preceding width

'We shall clothe You in a Concrete and Cement Gown'

Joint project to the Kibbutz Galleries

Sixty Years to the State of Israel

Kibbutz Lohamei Haghetaot Gallery

Director: Michal Horwitz

Sunlight on a Wall

Yehoshua Grossbard / Idit Levavi Gabbai

Kibbutz Lohamei Haghetaot Gallery
May-June 2008